

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO WPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość

PIETKOWO

6325

1. Nazwa

KAPLICA GROBOWA HRABIÓW STARZEŃSKICH

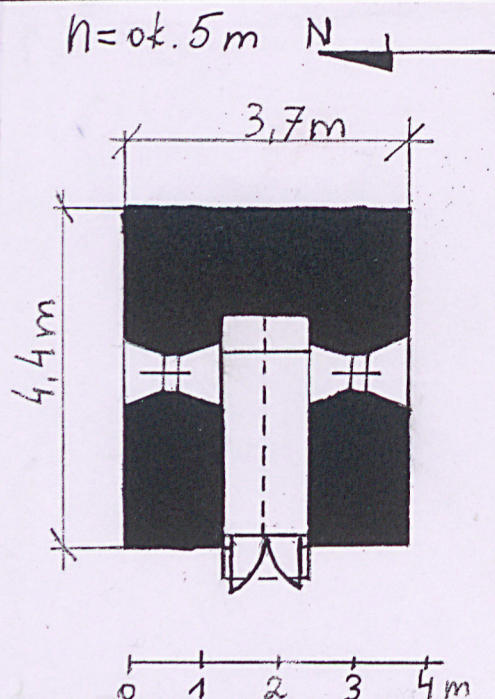
2. Czas powstania

k. XIX w.

4. Adres

na cmentarzu parafialnym parafii
rzymskokatolickiej św. Anny w Pietkowie
nr ewidencyjny działki 650 (obręb 12 Pietkowo)
nr księgi wieczystej

11. Materiały graficzne

Rzut przyziemia w skali 1:100.

5. Przynależność administracyjna

województwo podlaskie

powiat białostocki

gmina Poświętne

6. Współrzędne geograficzne

N: 52°54'19.49" E: 22°52'56.64"

7. Poprzednie nazwy miejscowości

8. Właściciel i jego adres

Parafia Rzymskokatolicka św. Anny w Pietkowie
Pietkowo 52
18-112 Poświętne
diecezja łomżyńska

9. Użytkownik i jego adres

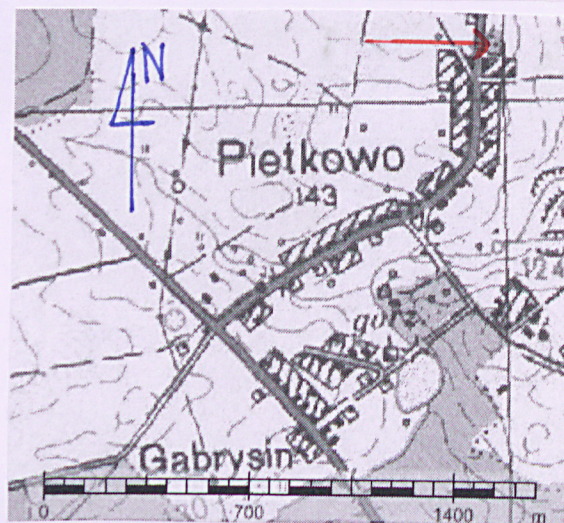
Parafia Rzymskokatolicka św. Anny w Pietkowie
Pietkowo 52
18-112 Poświętne
diecezja łomżyńska

10. Formy ochrony

wpis do rejestru zabytków decyzją nr A-473 z dnia
26 września 2012 r.

Spis fotografii:

1. Widok ogólny od pld.-wsch.

Plan orientacyjny

Grobowiec rodziny Starzeńskich wybudowano w końcu XIX w. W 1798 r. Dominik Kuczyński sprzedał dobra Pietkowo Michałowi Starzeńskiemu za 375 000 zł. Starzeńscy byli niezwykle możnym i zasłużonym rodem w dziejach Polski. Michał hrabia Starzeński (1759-1824) był synem Macieja, rotmistrzem kawalerii narodowej, w latach 1774-1794 starostą brańskim, posłem na Sejm Wielki, powstańcem kościuszkowskim, kawalerem orderu św. Stanisława, marszałkiem obwodu białostockiego, sławnym pamiętnikarzem. Był on protoplastą podlaskiej gałęzi starościńskiej rodu. Dziedzic ogromnych dóbr na Podlasiu, pod Warszawą i w Galicji. Na Podlasiu posiadał oprócz Pietkowa następujące dobra: Turek, Chobotki, Jasionówkę, Jeżewo, Strablę, Kalinówkę, Wólkę Pietkowską, Złotorię. Z żony Barbary Kuczyńskiej pozostawił dwóch synów: Józefa i Macieja Ignacego oraz dwie córki Annę i Marię. Józef był założycielem pietkowskiej linii Strzeńskich, dziedzicem Pietkowa, Wólki Pietkowskiej, Turka, Gródka, Kuczyna, Klukowa, posłem obwodu tykocińskiego na sejm 1830 r., umarł jako więzień stanu w 1831 r. Józef z drugiej żony Karoliny Benkinówny (uwięziona przez Murawiewa w 1863 r., zm. w więzieniu w Grodnie) pozostawił trzech synów: Kazimierza, Michała, Henryka oraz córkę Zofię. Kazimierz - właściciel Pietkowa oraz majątków w Łomżyńskim, marszałek szlachty guberni augustowskiej do roku 1861, w 1860 członek Rady Stanu, radca Rady Nadzorczej Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego (1846-1882), członek rady powiatowej łomżyńskiej, sędzia pokoju powiatu tykocińskiego, szambelan dworu cesarstwa rosyjskiego, ochmistrz dworu cesarskiego. Jako jeden z pierwszych przeprowadził oczyszczanie włościan w swych dobrach. Żoną jego była od 1842 roku Zofia hr. Ożarowska, córka Franciszka i Jadwigi Wołłowiczówny. Pozostawił z niej dwie córki: Annę i Marię, niezamężną, zm. w 1897 r., pochowaną w Pietkowie. Kazimierz zmarł w 1899 r., zaś jego żona w 1898 r., oboje spoczywają w Pietkowie. Pochowany tu jest też Henryk Starzeński, brat Kazimierza, dziedzic dóbr klukowskich, radca dyrekcji Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego w Królestwie Polskim (1860-1879), członek redakcji „Roczników Gospodarskich”, jeden z założycieli Towarzystwa Rolniczego Warszawskiego, pionier oczyszczania włościan. Zmarł bezpotomnie w 1896 r. Spoczywa tu też prawnuk Kazimierza Witold hr. Krasicki zm. w 1982 r., uczestnik kampanii wrześniowej.

Styl: historyzm.

Usytuowanie: kaplica położona w części centralnej cmentarza parafialnego otoczonego kamiennym murem, na osi głównej bramy. Orientowana.

Materiał, konstrukcja, technika: murowana z cegły, z zewnątrz obłożona granitowymi płytami (boniowanie); obramienia otworów, krzyż w zwieńczeniu z czarnego, gładkiego kamienia. Wewnątrz tynkowana. Sklepienie kolebkowe; z zewnątrz pobite blachą. Posadzka terakotowa; w części środkowej z płytek w kształcie rombów w kolorze żółty, czarnym i czerwonym, dookoła bordiura. Przed drzwiami stopień granitowy o wyoblonych narożach. Drzwi żeliwne, z elementów kutych i odlewanych; dwuskrzydłowe z zamkiem. W dolnej partii pełne, dekorowane esownicami, liśćmi akantu i rozetami; w górnej części ażurowe, ozdobione kratą w formie wici roślinnej z liśćmi akantu i rozetami; na przymyku rząd rautów, w górze liść akantu. Na prawym skrzydle tabliczka z napisem: WŁ. GOSTYŃSKI. S-KA / MOKOTOWSKA 112/3 / W WARSZAWIE. Otwory okienne rozglifione. Okna metalowe, wielokwaterowe, jednoskrzydłowe, wypełnione szybami w kolorze błękitnym i czerwonym. Kraty okienne żeliwne z elementów kutych i odlewanych, z prostych i skręcanych prętów, esownic i liści akantu.

Rzut: prostokątny, zbliżony do kwadratu, wejście w krótszym boku. Wnętrze jednoprzestrzenne. Przed drzwiami pojedynczy stopień.

Bryła: w kształcie ściętego ostrosłupa na cokole. Nad elewacją frontową i tylną półkoliste szczyty osłaniające kolebkowe sklepienie. Fasada zwieńczona krzyżem na cokole.

Elewacje: frontowa: jednoosiowa, symetryczna. Poprzedzona cokołem, zwieńczona półkolistym szczytem obwiedzionym gzymsem w kształcie łuku nadwieszonego. Na osi drzwi wejściowe poprzedzone stopniem, ujęte portalem z trzech podłużnych kamiennych bloków. Wyżej otynkowana płycina w formie poziomego prostokąta o bokach ukształtowanych w formie łuków nadwieszonych z napisem: MIŁOSIERNY JEZU/DAJ IM ODPOCZYNEK WIECZNY. Pod szczytem wykuty napis: GRÓB RODZINY HR. STARZEŃSKICH. W zwieńczeniu szczytu krzyż na cokole. **Elewacje boczne:** jednoosiowe, symetryczne. Poprzedzone cokołem, na osi okno z nadokiennikiem i parapetem z **Elewacja tylna:** ślepa, poprzedzona cokołem, zwieńczona półkolistym szczytem obwiedzionym gzymsem w kształcie łuku nadwieszonego.

Wnętrze: na ścianie naprzeciw wejścia murowana mensa; nad nią marmurowa stella z drewnianym krucyfiksem. Na bocznych ścianach cztery okrągłe medaliony o profilowanych obrzeżach z płaskorzeźbionymi profilami zmarłych. Poniżej nich płyty z szarego marmuru z inskrypcjami:

Ś.P. / HR. HENRYK / STARZEŃSKI / UR. 1 GRUDNIA 1817 R. / UM. 21 LUTEGO 1896 R.

Ś.P. / HR. MARYA / STARZEŃSKA / UR. 22 CZERWCA 1843 R. / UM. 29 PAŹDZIERNIKA 1897 R.

Ś.P. / KAZIMIERZ / HR. STARZEŃSKI / UR. 16 MARCA 1816 R. / † 15 MARCA 1899 R.

Ś.P. / ZOFIA Z HR. OŻAROWSKICH / HR. STARZEŃSKA / UR. D. 15 GRUDNIA 1824 R. / † 18 MAJA 1898 R.

Pod płn. oknem płyta z czarnego kamienia z napisem: Ś.P. / WITOLD HR. KRASICKI / 21.V.1902 R. / 24.X.1982 R.

Instalacje: brak.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
81 m ³	3,2 m ²	grobowe	grobowe
18. Stan zachowania Fundamenty w stanie dobrym. Granitowe boniowanie porośnięte w wielu miejscach mchem i porostami, wykruszone spoiny. Tynk na ścianach wewnętrznych i sklepieniu w wielu miejscach uszkodzony, widoczne spod niego cegły. Pokrycie blaszane nieszczelne. Skrzydła drzwi i kraty okienne skorodowane.		19. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie Stan obiektu wskazuje na konieczność remontu polegającego m.in. na oczyszczeniu zewnętrznej okładziny kamiennej z mchu i porostów, uzupełnieniu spoin między boniami; usunięciu starego tynku i położeniu nowego, zmianie pokrycia dachowego, poddaniu konserwacji skrzydeł drzwi i krat okiennych.	

20. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

21. Uwagi

22. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Bibliografia

Sobieszczak P., *Poświętne wczoraj i dziś. Zarys dziejów parafii i gminy do końca XX wieku*, Łapy 2008.

Urzednicy podlascy XIV-XVIII wieku, Spisy, red. A. Gąsiorowski, Kórnik 1994.

Żychliński T., *Złota księga szlachty polskiej*, t. VII, Poznań 1885.

24. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

tekst mgr Aneta Kulak, dr Grzegorz Ryzewski, listopad 2012

plany, rysunki mgr Aneta Kulak, listopad 2012

fotografie mgr Aneta Kulak, listopad 2012

25. Źródła ikonograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania)

26. Załączniki

1 wkładka

1. Miejscowość	Pietkowo	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	Poświętne	KAPLICA GROBOWA HRABIÓW STARZEŃSKICH na cmentarzu parafialnym parafii rzymskokatolickiej św. Anny w Pietkowie	fotografie, plan sytuacyjny
3. Powiat	białostocki		
4. Województwo	podlaskie		

Plan sytuacyjny

2.

3.

Spis fotografii:

2. Zwieńczenie elewacji frontowej.
3. Elewacja boczna płu.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)dr Grzegorz Ryżewski,
mgr Aneta Kulak, listopad 2012*Kulak*

6.

7.

Spis fotografii:

4. Elewacja tylna i pld.
5. Drzwi wejściowe.

6. Tabliczka na drzwiach.
7. 8. 9. Wnętrze kaplicy.

8.

9.